

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Maribor

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV KULTURNIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA ZA OBČINO ZAVRČ

Maribor: december 2016

**Vodja OE:
Srečko Štajnbaher, prof.**

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV KULTURNIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA ZA OBČINO ZAVRČ

Kulturno dediščino predstavljajo območja in kompleksi, grajeni ali drugače oblikovani objekti, predmeti ali skupine predmetov oziroma ohranjena materialna dela kot rezultat ustvarjalnosti človeka in njegovih različnih dejavnosti, družbenega razvoja in dogajanj, značilnih za posamezna obdobja v slovenskem in širšem prostoru, katerih varstvo je zaradi njihovega zgodovinskega, kulturnega in civilizacijskega pomena v javnem interesu. Dediščina, katere značilnosti so po strokovnih merilih posebnega pomena za ožje in širše lokalno okolje, lahko dobi status spomenika lokalnega pomena.

Spomeniki so posamezni premični in nepremični predmeti, njihove zbirke, stavbe, naselja ali njihovi deli ter območja. Po svojih lastnostih so predvsem:

- **arheološka najdišča** so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobj, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki;

- **stavbe** so eno- ali večprostorni grajeni objekti s streho. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarsko/proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju;

- **parki in vrtovi** so deli odprtega prostora, oblikovani v razmerju med grajenimi ali oblikovanimi objekti, rastlinjem, vodo in reliefom. V to vrst sodijo tudi drevoredi, alpinetumi, gaji, rozariji, skalnjaki, zeliščni vrtovi in druge vrtnoarhitekturne ureditve (ureditve javnih prostorov);

- **stavbe s parki ali vrtovi** so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtovi;

- **spominski objekti ali kraji** so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja, objekte in kraje mrtvih, kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte, kraje spominjanja na človeško poselitev ali dejavnost;

- **drugi objekti in naprave** so grajeni objekti ali večji predmeti iz več sestavljenih delov in služijo tistim človeškim potrebam, ki niso bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbi. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, političnega in tehnološkega razvoja. Ločimo delovne naprave, industrijske/gospodarske objekte, kulturne in vadbene objekte, objekte transportne infrastrukture, objekte urbane opreme, signalne ter merilne naprave in objekte ter zidove in jarke;

- **naselja in njihovi deli** so prostori trajne človeške poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči;

- **kulturna krajina** je del odrtega prostora z naravnimi in grajenimi ali oblikovanimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in rabo pretežno določajo

človekovi posegi in dejavnosti. Glede na strukturne značilnosti ločimo kmetijske krajine, poseljene krajine in zgodovinske krajine.

- **ostalo** je zvrst, v katero sodi nepremična kulturna dediščina, ki je ni mogoče uvrstiti v nobeno od naštetih zvrsti

Strokovne podlage obsegajo:

- identifikacijo spomenika;
- opis lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik;
- varstveni režim spomenika;
- vplivno območje, pri čemer so upoštevane zgodovinske, funkcionalne in vizualne lastnosti ter pomen spomenika.

Meje območij kulturnih spomenikov in njihovih vplivnih območij so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilih 1:1000 in 1:2880, prav tako so prikazane v preglednem katastrskem načrtu v merilu 1:5000.

Strokovne podlage so pripravili:

Miran Krivec, konservatorski svetovalec

Andrej Magdič, višji konservator

dr. Simona Menoni, višja konservatorka

Srečko Štajnbaher, vodja območne enote

Suzana Vešligaj, konservatorska svetovalka

KAZALO VSEBINE

Arheološka najdišča	5
Belski vrh – Arheološko najdišče sv. Urban	5
Hrastovec – Utrdba na Vrhovcu	6
Zavrč – Arheološko najdišče Prodnica	7
Stavbe	8
Belski Vrh – Klet Belski Vrh 88	8
Belski Vrh – Klet Belski Vrh 18	9
Belski Vrh – Ulmova zidanica	10
Gorenjski vrh – Cerkev sv. Janeza	12
Hrastovec – Andrečekova klet	14
Hrastovec – Gregečeva klet	15
Hrastovec – Zidanica Kesovo	16
Korenjak – Klet Korenjak 2	17
Turški vrh – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata	18
Zavrč - Cerkev sv. Nikolaja	20
Zavrč - Cerkev sv. Marije	23
Zavrč – Grad Zavrč	25
Zavrč – Stara pošta	27
Zavrč – Ulmova klet	29

Arheološka najdišča

EŠD:	18141
Ime enote:	Belski Vrh – Arheološko najdišče sv. Urban
Lokacija:	parc. št.: *31, *32, 15/1, 15/2, 15/3, 15/4, 16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 16/5, 16/6, 18/1, 18/2, 19/1, 19/4, 19/5, 19/6, 19/9, 20, 21, 22/1, 22/2, 22/3, 24, 25/1, 25/2, 25/3 vse k.o. Belski vrh
Utemeljitev razglasitve:	Na vrhu griča Vrbanjšak, najvišjem vrhu okolice, se nahajajo ostanki poznogotske cerkve sv. Urbana in srednjeveške utrdbe. Ostanki cerkvenih zidov so mestoma še danes visoki več metrov. Cerkev in utrdba sta pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov, ki lahko doprinesejo k razumevanju razvoja srednjeveške kulturne krajine Haloz.
Opis varstvenega režima:	Varstveni režim določa: - varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje; - z gozdom se gospodari na tradicionalen način; - njivske in travniške površine se obdelujejo čim plitveje; - v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa; v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo; - v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja;
Merilo:	M = 1:2880

EŠD:	30295
Ime enote:	Hrastovec – Utrdba na Vrhovcu
Lokacija:	parc. št.: 419/1, 419/2, 423/1, 423/2, 426/1, 426/2, 428/1, 428/2, 428/3; vse k.o. Hrastovec
Utemeljitev razglasitve:	Na vrhu grebena nad reko Dravo, med gradom Borl in cerkvijo sv. Marije nad Zavrčem, so ostanki manjše okrogle utrdbe z obzidjem. Glede na podobne utrdbe v okolici, predvidevamo, da je utrdba srednjeveška. Ostanki utrdbe predstavljajo dragocen vir arheoloških znanstvenih podatkov, ki lahko pomembno prispevajo k razumevanju razvoja srednjeveške kulturne krajine Haloz.
Opis varstvenega režima:	<p>Varstveni režim določa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje; - z gozdom se gospodari na tradicionalen način; - pri spravilu lesa je potrebno preprečiti poškodovanje ostankov obrambnih zidov; - strojno urejanje gozdne vlake ni dovoljeno; - v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa; v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo; - v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja;
Merilo:	M = 1:2880

EŠD: **14510**

Ime enote:

Zavrč – Arheološko najdišče Prodnica

Lokacija: parc. št.: *15, *17, *18, *42, *43, 12/3, 13/9, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 17/6, 18, 28, 29/3, 29/4, 29/5, 29/6, 29/7, 29/8, 30/1, 30/2, 31/5, 31/6, 31/9, 31/10, 31/11, 31/12, 31/13, 31/14, 31/15, 31/16, 31/17, 31/18, 31/16, 31/20, 31/21, 31/22, 31/23, 31/24, 31/25, 31/26, 31/27, 32/4, 32/5, 32/6, 32/7, 32/8, 32/10, 32/11, 32/12, 32/13, 32/14, 33/2, 33/3, 33/4, 37/2, 38/2, 38/3, 38/4, 38/5, 39/3, 39/4, 39/5, 39/6, 39/7, 39/8, 40, 42, 44, 45, 46/2, 46/3, 46/4, 46/5, 47/1, 47/3, 47/4, 47/8, 47/11, 47/12, 47/13, 47/15, 47/16, 47/18, 47/19, 47/20, 47/21, 47/22, 47/23, 48, 49/1, 50/1, 50/2, 50/3, 50/4, 51/1, 51/2, 51/3, 52/1, 52/2, 53, 54/1, 54/2, 55, 56/1, 56/2, 56/3, 57/1, 57/2, 57/3, 57/4, 57/7, 57/8, 57/9, 57/10, 57/11, 64, 65, 67/4, 69/1, 69/2, 72/1, 75/1, 75/2, 75/3, 75/4, 75/5, 75/6, 75/7, 75/8, 79, 80/1, 80/2, 80/4, 81, 85/1, 85/2, 85/3, 86, 87, 159/1, 159/5, 159/6, 159/7, 159/8, 159/9, 172/2, 172/3, 172/7, 172/8, 174/1, 174/2, 174/4, 174/6, 174/7, 174/9, 174/15, 174/16, 174/17, 174/18, 175/1, 175/3; vse k.o. Zavrč.

Utemeljitev razglasitve:

Na blagem pobočju in terasah nad reko Dravo se nahajajo arheološke ostaline iz različnih obdobij. Doslej so bili odkriti naselbinski ostanki iz bronaste dobe, rimske dobe in srednjega veka, grobišče iz bronaste dobe ter rimska cesta. Arheološko najdišče Prodnica je bogat vir arheoloških znanstvenih podatkov, ki pomembno bogatijo razumevanje razvoja historične kulturne krajine dela Haloz ob nekdanjem prehodu čez reko Dravo.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje;
- z gozdom se gospodari na tradicionalen način;
- njivske in travniške površine se obdelujejo čim plitveje;
- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa; v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja;

Merilo:

M = 1:2880

Stavbe

EŠD:	22268
Ime enote:	Belski Vrh – Klet Belski Vrh 88
Lokacija:	parc. št. *161, 496/2 k.o. Belski vrh
Utemeljitev razglasitve:	<p>Sredi slemenskega naselja Belski Vrh stoji pritlična vinska klet pravokotnega tlorisa. Ostenje je grajeno kot kladna konstrukcija, delno zaščitena z ilovnatimi ometi. Pokriva jo dvokapnica s sekundarno salonitno valovito kritino. Ima značilno tlorisno zasnovo, kjer bivalnemu delu pod isto streho sledi prostor za prešo. Manjša okna kvadratne oblike ščitijo kovane okenske mreže in enokrilne polne naoknice. Zaradi lege kleti v brežino, je v pročelju vidna kamnita struktura kletnega prostora. Vanj vodijo lesena enokrilna vrata. Ob vzhodnem vogalu stoji prislonjeno leseno stranišče na štrbunk.</p> <p>Vinska klet iz 19. stoletja predstavlja značilen stavbni tip vinogradniškega območja vzhodnih Haloz.</p>
Opis varstvenega režima:	<p>Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:</p> <ul style="list-style-type: none">- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,- ohraniti smer slemena, obliko strehe in vzpostaviti prvotno slamnato kritino; ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.
Merilo:	1 : 2880

EŠD: **22270**

Ime enote:

Belski Vrh – Klet Belski Vrh 18

Lokacija:

južni del parc. št. 76/1 k.o. Belski vrh

Utemeljitev
razglasitve:

Na začetku razloženega slemenskega naselja Belski Vrh stoji pritlična klet podolžnega tlorisa, značilne kladne konstrukcije, delno zaščitene z ilovnatimi ometi. Pokriva jo sekundarna opečna dvokapnica. Oba zatrepa sta obita z lesom. Del južne obcestne in vzhodne fasade obdaja preprosto oblikovana lesena ograja ganka. Ohranjeno je vso stavbno pohištvo z okovjem. Manjša okna pravokotne oblike so dvokrilna z delitvijo kril na tri polja. Ščitijo jih preprosto oblikovane kovane okenske mreže in lamelne naoknice.

Podkleten je samo bivalni del. Klet je dostopna z vzhodnega pročelja. V notranjost kleti vodijo enokrilna lesena vrata.

Vinska klet iz zadnje četrtine 19. stoletja predstavlja značilen stavbni tip gričevnatega predela haloške krajine.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko strehe in vzpostaviti prvotno slamnato kritino; ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **30282**

Ime enote:

Belski Vrh – Ulmova zidanica

Ulica: Belski Vrh

Hišna številka: 86

Lokacija: parc. št. *172, 486/2 k.o. Belski vrh

Utemeljitev
razglasitve:

Na robu slemenskega naselja Belski vrh, vzdolž lokalne ceste, stoji podolžni pritlični stavbni niz nekdanje Ulmове zidanice. Sestoji iz stanovanjske hiše, ki se stika z daljšim gospodarskim traktom, ki ga v rahli »T« zaključuje skedenj. Vse stavbe domačije so grajene iz avtohtonega peščenjaka. Mestoma so vidne sledi opečne gradnje. Stanovanjsko hišo pokriva sekundarna salonitna dvokapnica. Pod obstoječim fasadnim obrizgom se odkriva prvotna fasadna členitev nakazana s svetlo toniranimi mejnim in strešnim zidcem ter pilastri in okenskimi okvirji. V osrednji osi dvoriščne petosne fasade stanovanjske hiše, stoji prizidano stransko enoramno stopnišče mlajše datacije, ki ga zapira preprosto oblikovana lesena ograja z dvema stebroma, ki podpirata enokapni salonitni nadstrešek. Vso stavbno pohištvo razen dvoriščnih vhodni vrat je ohranjeno. Zunanja dvokrilna okna imajo značilno delitev kril na tri polja. Notranja okenska krila so deljena na štiri polja. Vsa okna ščitijo kovane mreže.

V osrednji osi širokega dvoosnega južnega pročelja, je vhod v kletni prostor, ki ga krasi kamniti portal s segmentnim zaključkom. Podkletena je samo južna polovica stanovanjske hiše. V kletnem prostoru se odkrivajo plitki oboki z oprogami. Vhod v klet zapirajo kovana segmentno zaključena vrata. Tla v kletnem prostoru niso obdelana s tlakom.

S stanovanjsko hišo se v osi jug-sever stika nekoliko nižji pritlični niz gospodarskih poslopij, ki jih pokriva dvokapnica prekrita s starejšim pravokotno oblikovanim bobrovcem. Le skedenj prekriva opečni zareznik. Na obeh gospodarskih poslopih so se ohranile lesene vratnice z vratnim mehanizmom. V prvem delu gospodarskega niza, ki se stika s stanovanjsko hišo, stoji lesena preša. Prostor, ki sledi, pa je najverjetneje rabil za hlev. V tem prostoru se je ohranil tramovni strop, ki ga v delu za stiskanje grozdja zaradi ogromne lesene preše ni.

Del gospodarskega niza se v »T« na dvoriščni fasadi zaključuje z lesenim skednjem.

Ulmova zidanica predstavlja del vinogradniške stavbne zapuščine s prehoda 18. v 19. stoletje. Sama tlorisna postavitev, del notranjega inventarja in lega na robu vinograda, govori o tipu gospodarske organiziranosti celotne stavbnega kompleksa v haloškem vinogradniškem območju.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objektov, njihovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko strehe in vzpostaviti prvotno

- opečno kritino na stanovanjski hiši; ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavb, razen vzdrževalnih posegov,
 - strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
 - prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **3525**

Ime enote:

Gorenjski Vrh – Cerkev sv. Janeza

Lokacija: parc. št.: *1, 223/1, k.o. Gorenjski vrh

Utemeljitev razglasitve:

Podružnična cerkev svetega Janeza na Gorenjskem vrhu se omenja v zapisniku oglejskega vizitatorja l. 1751. Zgrajena je bila na 340 m visokem Gorenjskem vrhu, zelo verjetno v drugi tretjini 17. stoletja, saj naj bi bila na velikem zvonu iz te cerkve, ki so ga zaplenili v prvi svetovni vojni, zapisana letnica 1695. Izjemna je njena tlorisna zasnova, saj jo sestavljata ladja in monumentalen zvonik na vzhodu z izjemno debelimi stenami, talnim zidcem s kamnitim porezanim robom ter kamnitim delilnim vencem. Notranjščina ladje je obokana z banjo s sosvodnicami, ki sloni na pilastrih z geometričnimi konzolami. Ladja se na zahodnem delu zoži kar se v notranjščini kaže v spremembi debeline stene, ki je na robnem delu posneta. Od opreme velja omeniti baročne oltarje, posebej glavnega s plastično upodobljenima apostolskima prvakoma sv. Petrom in Pavlom ob straneh, nekdanjo ukradeno oljno sliko s prizorom Jezusovega krsta v Jordanu pa nadomešča manj kvalitetno sodobno delo, na oltarju pa velja omeniti še plastično upodobljeno glavo Janeza Krstnika na pladnju v temenu slike. Tudi slika stranskega oltarja sv. Blaža je ukradena in nadomeščena, ohranjena je slika sv. Martina v nastavku in robna oltarna ornamentika, isto velja za oltar sv. Florjana, katerega nastavek ob ornamentiki v temenu še krasi slika prvega cerkvenega mučenca sv. Štefana. V cerkvi še velja omeniti lesene klopi, leseno emporo, delno ohranjen ročno žgan opečni tlak, pod zvonikom pa cvetlično ornamentiko na grebenih oboka. Stavbno raščenost objekta in njen resnični umetnostnozgodovinski pomen bo treba raziskati s konservatorsko-restavratorskimi raziskavami gradbene substance objekta, saj se zdi, da bi vzhodni del objekta s stolpom/zvonikom lahko bil starejšega izvora.

Cerkev sv. Janeza poleg izjemnega tlorisa z izstopajočo stavno maso zvonika na vzhodu, katerega pomen bo skupaj s cerkvijo še treba natančneje raziskati, odlikuje izpostavljena krajinska lega.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvirne tlorisne in konstrukcijske zasnove, gabaritov, lege, in materialov;
- prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi (kot npr. portali, talni zidec), tlaki (opečni tlak itd.), oprema (baročni oltarji i.t.d.);
- pojavnost in oblikovanost zunanjščine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, strešna kritina, fasadni detajli);
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja

spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam;
- pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjščini, so obvezne predhodne arheološke raziskave.

Merilo:

M = 1: 2880

EŠD: **22266**

Ime enote:

Hrastovec – Andrečekova klet

Ulica: Hrastovec

Hišna številka: 60

Lokacija: parc. št. 843/1 k.o. Hrastovec

Utemeljitev
razglasitve:

V osrednjem delu razloženega slemenskega naselja Hrastovec stoji nekdanja viničarija. Zasnovana je kot pritlična stavba podolžnega tlorisa. Ima značilno kladno konstrukcijo, ki jo je nekdanj štiti ilovnati omet. Pokriva jo slamnata dvokapnica s polnim čopom nad jugovzhodno fasado. Sredi severozahodnega lesenega zatrepa pod slemenom, se odkriva manjša polkrožna odprtina. Stavba pod isto streho združuje stanovanjski in gospodarski del. Prvi ima dvocelično zasnovo, ki ji sledi prostor s prešo iz leta 1854 in manjši hlev, kjer so nekdanj redili dve kravi in prašiča. Podkleten je samo bivalni del viničarije. Obokana klet je grajena iz avtohtonega kamna. Klet je dostopna z zunanje strani. V kletni prostor vodi enoramno čelno stopnišče iz lokalnega peščenjaka. V celoti je ohranjeno leseno stavbno pohištvo z okovjem. Stanovanjski del osvetljujejo manjša lesena škatlasta dvokrilna okna pravokotne oblike. Ščitijo jih kovane okenske mreže in dvokrilne polne naoknice. Prostor s prešo in manjše gospodarsko poslopje sta dostopna samo z dvoriščne strani. V celoti je ohranjena notranja oprema (lončena peč z leseno klopjo, postelja, miza, klopi, stoli, sklednik...).

Andrečekova klet, nekdanja viničarija, iz prve četrtine 19. stoletja, predstavlja del stavbne dediščine vinogradniškega območja vzhodnih Haloz. Kot taka izpričuje način življenja viničarjev kot specifične poklicne in socialne skupine v gričevnatih predelih vzhodnih Haloz.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko in material strehe,
- ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **22267**

Ime enote:

Hrastovec – Gregečeva klet

Ulica: Hrastovec

Hišna številka: 116

Lokacija: parc. št. *112/1, 567/2 k. o. Hrastovec

Utemeljitev
razglasitve:

Na zahodnem obrobju naselja Hrastovec, stoji vinska klet pritličnega podolžnega tlorisa. Grajena je v obliki kladne konstrukcije. V tlorisu se odkriva značilna razporeditev prostorov: bivalnemu delu pod isto slamnato dvokapnico z delnimi čopi sledi prostor s prešo iz leta 1903. Na enem od stropnih tramov bivalnega dela se je ohranila letnica 1824.

Oba zatrepa vinske kleti sta obita z lesom. Pod slemenom jugovzhodnega zatrepa sta dve manjši polkrožni odprtini.

Manjša lesena okna kvadratne oblike so ohranila zunanje in notranje okenske karnise.

Podkleten je samo bivalni del. Kletni prostor, kjer se hrani vino, je dostopen z jugozahodne strani. V njem je v celoti ohranjen tramovni strop.

Gregečeva klet iz leta 1824 sodi v skupino stavbnih tipov vinogradniškega območja vzhodnih Haloz in kot taka izpričuje in ohranja identiteto haloške kulturne krajine.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko in material strehe; ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **25651**

Ime enote:

Hrastovec – Zidanica Kesovo

Ulica: Hrastovec

Hišna številka: 48

Lokacija: parc. št. 879/2, 879/3, 879/4, 879/5, 879/6 k.o. Hrastovec

Utemeljitev
razglasitve:

Zidanica Kesovo se nahaja v osrednjem delu slemenskega razloženega naselja. Z daljšo sedemosno fasado stoji vzdolž lokalne ceste, ki vodi skozi naselje. Je pritličnega podolžnega tlorisa. Pokriva jo simetrična opečna dvokapnica z delnima čopoma. Zidanica združuje dve ločeni enoti, in sicer prostor nekdanje preše in stanovanjski del. Gre za pretežno kamnito gradnjo iz avtohtonega svetlega peščenjaka. Mestoma so vidni dodatki iz žgane opeke. Podkletena je vzhodna polovica, na kar nakazujejo manjša pravokotna ležeča kletna okna z rahlo profiliranimi okenskimi okvirji. Ščitijo jih kovane okenske mreže. Vhod v podkleteni del je lociran s cestne strani. V pritličnem delu je mogoče slediti večjim okenskim odprtinam, ki jih zapirajo lesena škatlasta dvokrilna okna z delitvijo kril na dve polji in nadsvetlobo. Slednja je deljena na pet polj. Okna ščitijo dekorativno oblikovane kovane okenske mreže in dvokrilne lamelne naoknice. V zgornjem delu zunanjega okenskega okvirja je odkapna strešica. Ob vzhodno stransko fasado je prizidana betonska terasa novejša datacije. Vzdolž južne fasade stanovanjskega dela pod napuščem se odkriva leseni gank z dekorativno polno ograjo. Tla so obdelana z lesenimi podnicami. Zidanica ima preprosto oblikovano fasadno členitev, ki se kaže v zaglajenem talnem zidcu in zaglajenih okenskih okvirji. Fasada je obdelana z značilnim fasadnim obrizgom.

Zidanica iz 19. stoletja sodi med večje gosposke vinogradniške stavbe završkega območja. S svojo stavbno pojavnostjo predstavlja del bogate stavbne dediščine haloškega gričevja in kot taka priča o vseh vidikih življenja v vzhodnem delu haloške krajine.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme, notranjih tlakov;
- ohraniti smer slemena, obliko strehe;
- ohraniti stavbno povišje s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **30283**
Ime enote:

Korenjak – Klet Korenjak 2

Lokacija: parc. št. 15/2 k.o. Korenjak

Utemeljitev
razglasitve:

Na začetku razloženega slemenskega naselja Korenjak, tik ob gozdnem robu, stoji manjša pritlična vinska klet podolžnega tlorisa. Pokriva jo novejša opečna dvokapnica brez čopov s širokim napuščem. Severni in južni zatrep sta podeskana. Zasnova ohranjene prvotne strešne konstrukcije priča, da je klet nekdanj pokrivala slamnata streha. Način gradnje in uporaba gradiva kažejo na značilno kladno konstrukcijo. Ostanki ilovnatnega ometa pričajo, da je bila klet v celoti ometana. Na severnem pročelju, v kamnitem kletnem predelu iz avtohtonega peščenjaka, se odkriva leseni portal s segmentnim zaključkom. Klet je v celoti obokana. V jugozahodnem predelu je manjši prostor za shranjevanje orodja, ki je dostopen samo z južne strani. Pod isto streho mu sledi prostor s prešo, od koder je dostopna manjša soba, ki zaključuje tlorisno zasnovo pritličja. Ohranila se je večina prvotnega stavbnega pohištva z okovjem. Manjše okenske odprtine kvadratne oblike zapirajo dvokrilna okna z delitvijo kril na dve polji, ki jih ščitijo kovane okenske mreže in polne naoknice. Zunanje okenske okvirje krasijo profilirani ornamentirani zaključki.

Vinska klet Korenjak 2 iz leta 1826 predstavlja del stavbne tipologije haloškega vinorodnega gričevja. V svoji stavbni preprostosti združuje tako funkcionalni kot likovni vidik, kar kaže na njeno pomembno vlogo v življenju njenih lastnikov in uporabnikov.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko strehe in vzpostaviti prvotno slamnato kritino; ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo: 1 : 2880

EŠD: **3526**

Ime enote:

Turški Vrh – Cerkev sv. Mohorja in Fortunata

Lokacija: parc. št.: *61/5, 867/2, k.o. Turški vrh

Utemeljitev
razglasitve:

Čprav se v vseh – sicer skromnih – obravnava objekta pojavlja navedba, da je cerkev iz druge polovice 17. stol., je že na zunanjsčini razvidno dejstvo, da je arhitektura srednjeveškega izvora. Ohranjen je poligonalno sklenjen prezbiterij z zunanjimi stopnjevanimi oporniki, prirezanim kamnitim talnim zidcem in majhnim, rahlo šilastoločno sklenjenim oknom, z lijakasto stopnjevanim kamnitim ostenjem v vzhodni stranici ter nekoliko večjim oknom, katerega ločni del se že oblikuje v trilist, na južni strani prezbiterija. Pravokotno ladjo in severno steno prezbiterija sicer členijo pravokotna okna z rahlo v zgornjem delu ločno oblikovanim ostenjem, severno in zahodno steno ladje pa predirata polkrožno sklenjena kamnita portala. Na slemenu je nad zahodnim delom strehe nameščen zvonik jahač. Na vratnicah severnega stranskega vhoda se zdi še ohranjeno baročno okovje (ščitek iz tolčenega železa, zapiralo). Banja ladje sloni na pilastrih z geometričnimi, bogato razgibanimi konzolami, ki se na stiku ladje in prezbiterija razgibajo v bogat stenski okras, katerega vrhnji del se nadaljuje v prezbiterij in nosi banjo oboka, zaradi česar v notranjsčini ne razbiramo več prezbiterijevega srednjeveškega izvora. V zahodni del ladje je inkorporirana zidana empora, ki sloni na dveh pravokotnih stebrih, pri čemer je odličen tamkajšnji kamnit tlak iz plošč belega marmorja, kot posebno kvaliteten del opreme pa velja omeniti baročno orgelsko omaro, ki bržkone datira še v 17. stoletje. Med srednjeveškimi kamnitimi elementi velja omeniti še kamnit portal oblikovan v formo t.i. oslovskega hrbta z rozetastim okrasom v vogalih, ki vodi v zakristijo. Glede patrocinija velja omeniti navedbo, da naj bi bila cerkev prvotno posvečena sv. Mavriciju, kdaj so zamenjali zavetnika pa ni znano. Današnja opremo predstavlja glavni oltar z oljno sliko Mohorja in Fortunata med kipoma sv. Erazma in Frančiška Ksaverija in sv. Klaro na temenu, pri čemer tako oltarni nastavek kot tudi kipi še datirajo v 17. stoletje. Stranska oltarja sta posvečena sv. Mavriciju in sv. Matiji. Za temeljitejšo gradbenozgodovinsko razumevanje objekta bo treba opraviti konservatorsko-restavratorske raziskave gradbene substance objekta.

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata poleg izjemne lege odlikujejo kvalitetni srednjeveški in baročni arhitekturni elementi.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvirne tlorisne in konstrukcijske

<p>Opis vplivnega območja spomenika:</p>	<p>zasnove, gabaritov, lege, in materialov; - prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi (kot npr. portali, talni zidec, okenska ostenja itd.), tlaki (kamnit tlak itd.), oprema (baročni oltarji, orgelska omara itd.); - pojavnost in oblikovanost zunanjsčine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, strešna kritina, fasadni detajli); - omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti; - na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam; - pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjsčini, so obvezne predhodne arheološke raziskave. parc. št.: *61/3, 940, 941/1, 941/2, 946, 947, 953, k.o. Turški vrh, južni del parc. 1, k.o. Drenovec</p>
<p>Opis varstvenega režima za vplivno območje:</p>	<p>Zaradi varovanja pojavnosti spomenika je potrebno ohranjati njegovo neposredno bližino nepozidano in zatravljeno (redna košnja trave..), širšo pa obdano z avtohtonim gozdnim pokrovom.</p>
<p>Merilo:</p>	<p>M = 1: 2880</p>

EŠD: **3523**
Ime enote:

Zavrč - Cerkev sv. Nikolaja

Lokacija: parc. št.: *5, k.o. Zavrč

Utemeljitev
razglasitve:

V osnovi je cerkev še poznogotska arhitektura iz prve polovice 15. stoletja, glede na patrocinij je lokacija lahko tudi starejša. Od srednjeveške faze ja ohranjen 5/8 sklenjen prezbiterij z enkrat stopnjevanimi zunanji oporniki, delno je ohranjen kamniti profil šilastoločno sklenjenega vzhodnega okna ter pod ometom skrit talni zidec z kamnito kapo. Cerkev je bila v drugi polovici 17. stoletja barokizirana. Enoladijsko cerkev na zunanjščini členijo polkrožne lunete nad pravokotnimi okni s profiliranimi okviri izvedenimi v ometu, pri čemer vertikalnost okenskih osi ritmizira eleganten štukiran okras nad in pod pravokotnimi okni, bržkone že del klasicistične dekoracije. Južno stran ladje v osrednji osi odpira kamnit portal s profiliranim robom, na severni strani pa baročna kapela in zakristija. Notranjost ladje členijo tri obočne traveje banje s poudarjenimi delilnimi oprogami, posamezne traveje pa členijo štukirani robovi sosvodnic, ki se sklenejo v centralne medaljone s štukaturnim robom. Stene členijo slopi arkad s profiliranimi kapiteli, obočne oproge pa se stečejo v stopnjevane pilastre s prav tako bogato profiliranimi kapiteli. Na zahodni strani je v volumen ladijske traveje vzdana zahodna empora, ki se naslanja na štiri nekoliko predimenzionirane stebre. Prvič naj bi bila cerkev poslikana že leta 1792, leta 1891 pa je bila notranjščin poslikana s poslikavo dopasnih cerkvenih očetov v medaljonih na oboku prezbiterija, izbranimi celopostavnimi svetniki in svetnicami v medaljonih na oboku ladje, Zadnjo večerjo na ladijski strani slavoločne stene in Jezusom na Oljski gori v luneti nad prehodom v severno kapelo. V tem obdobju je cerkev dobila tudi barvna stekla v baročno oblikovanih pravokotnih oknih v strukturi srednjeveškega prezbiterija, ki so sneta in hranjena v kapeli. Po požaru leta 1855 je bil preoblikovan zgornji del s škodlami kritega baročnega zvonika, ki je bil ob tej priložnosti povišan in pokrit z neogotsko pocinkano streho.

Posebno odlična je cerkvena baročna oprema, pri čemer po kvaliteti izstopa desni stranski oltar, danes posvečen Jezusovemu srcu. Posebno razgibani telesnini s pretanjenima vzvalovanima draperijama in izrazito realistično in karakterno zastavljenima obraznima potezama kažeta plastiki cerkvenega očeta sv. Bonaventure in Janeza Nepomuka, ki nedvomno in v najboljši luči kažeta roko baročnega kiparja Holzingerja. Temu lahko pripišemo tudi plastiki cerkvenih očetov sv. Petra in Pavla v atiki oltarja. Nekoliko slabšo kvaliteto kažejo plastike glavnega oltarja iz leta 1764. Tako sv. Peter in Pavel na lokih kornega obhoda kot tudi sv. Simon in Juda Tadej so ozke figure brez prave telesnine, draperije so testene, obrazi tipizirani, brez osebnih karakteristik in čustvene potence izražene v obraznih potezah. Prav tako osrednji kip svetega Miklavža iz leta 1899. Holzingerjevi roki lahko pripišemo tudi figuri sv. Helene in Lucije na levem stranskem oltarju, danes posvečenemu Lurdski Materi božji, ki z nekoliko stiliziranimi obraznimi potezami in umirjenimi draperijami kažejo izzvenevanje baročne vznesenosti.

Dokumentarne fotografije kažejo na severni strani ladje prižnico z razgibano figuralno kompozicijo sv. Jurija z zmajem s tremi spremljevalnimi puti na strehi prižnice. Na konhi prižnice je razviden reliefni prizor sv. Petra, ki sprejema ključke svoje cerkve. Danes sta od nekdanje celote ostala le dva izmed treh omenjenih putov, pritrjena na steno na mestu, kjer je nekoč stala prižnica, ki pa kaže manjšo rokodelsko spretnost.

Cerkveni kompleks na zunanjščini zamejuje kamnito obzidje, ki ga na dveh straneh odpirata vhodni kompoziciji s kamnitima portaloma. Da je obzidje vsaj iz 17. stoletja priča upodobitev Georga Matthäusa Vischerja, v osnovi pa je lahko še iz srednjega veka.

Cerkev sv. Miklavža odlikuje krajinska lega, številni kvalitetni arhitekturni detajli in baročna oltarna oprema, zaradi celovito ohranjenega cerkvenega kompleksa z obzidjem, župniščem in spremljevalnimi gospodarskimi objekti, sodi med kvalitetnejše sakralne ansamble v širšem prostoru slovenske Štajerske.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni ohranjanju, varovanju in valoriziranju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvirne tlorisne in konstrukcijske zasnove, gabaritov, lege, in materialov;
- prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi (kot npr. portali, profilirano gotsko okno, itd.), opremo (baročni oltarji itd.);
- da morajo biti vsi posegi v spomenik podrejeni ohranjanju in varovanju pojavnosti in oblikovanosti zunanjščine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, strešna kritina, fasadni detajli, stavbno pohištvo);
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam;
- pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjščini, so obvezne predhodne arheološke raziskave.
- potrebno je varovati arheološke plasti na območju spomenika, tako zunaj kot znotraj objektov;
- v primeru posega pod talne nivoja spomenika je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- ob odkritju kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Opis vplivnega območja spomenika:

parc. št.: *3, *40, *6, 119/3, 120, 121/1, 121/2, 121/3, 121/4, 127, 128/1, severovzhodni del 128/2, 173/1, vzhodni del 173/4, k.o. Zavrč

Opis varstvenega režima za vplivno območje:

Zaradi varovanja pojavnosti spomenika je potrebno ohranjati njegovo neposredno bližino pozidano zgolj z obstoječimi objekti nekdanjega cerkvenega ansambla, ki ga je poleg cerkve z obzidjem tvorilo še župnišče in spremljevalni gospodarski objekti. Sicer v vplivnem območju spomenika novogradnje niso dovoljene. Urejanje okolice mora biti podvrženo ohranjanju berljivosti cerkvenega ambienta, morebitno krajinsko oblikovanje pa po uporabljenih materialih in pristopih usklajeno z lokalnimi in historičnimi značilnostmi prostora.

Merilo:

M = 1: 2880

EŠD: **3524**

Ime enote:

Zavrč - Cerkev sv. Marije

Lokacija: parc. št. *27, južni del parc. št. 97 k.o. Zavrč

Utemeljitev razglasitve:

Cerkev svete Marije v Zavrču je enoladijska gotska arhitektura s tristranim prezbiterijem z ohranjenim profiliranim kamnitim gotskim oknom in zvonikom na zahodni fasadi. Neposrednih podatkov, ki bi govorili o nastanku kvalitetnega sakralnega objekta arhivski viri žal ne prinašajo, razen izročila, da so jo zgradili splavarji v priprošnje za varstvo. Zidavo lahko postavimo v okvirni čas zgodnjega 15. stoletja, gotovo pa je nastala veliko pred letom 1592, v katerega naj bi bila datirana slika iz glavnega oltarja, danes hranjena v Pokrajinskem muzeju Maribor. Okrog leta 1700 je bila prvotni cerkvi na severni strani prizidana baročna kapela, v letu 1914 pa je cerkveno notranjščino z ornamentiko in prizori iz Marijinega življenja poslikal mariborski slikar Horvat. Posebno odliko sakralnega objekta predstavlja izjemen, skorajda v celoti ohranjen južni stranski kamniti portal, v gotski formi t.i. oslovskega hrbta in filialnim okrasom, njegovo posebnost pa predstavlja mestoma še ohranjena originalna polihromacija. Visoko kvaliteto in sledenje aktualnim umetnostnim tokom kaže tudi zvezdasto-rombasta obočna shema v prezbiteriju, ki sloni na mestoma figuralnih, mestoma pa konzolah oblikovanih v t. i. formo parlerjanskih listnih mask. Temenski sklepnik kaže Jezusovo obličje, osrednjo polo sklene sklepnik s simbolom začetka in konca, grškima črkama alfa in omega, sklepnik na zahodni strani prezbiterija pa bržkone kaže simbol kraljevske lilije. Med konzolami najdemo tudi angele z napisnimi trakovi in angele grbonosce ter samostojne grbovne ščitke, polihromacija, ki je izpričevala njihovo pripadnost in napise, je žal izgubljena. Ladja je obokana z križnorebrastim obokom z oprogami, katerega konzole in sklepniki so veliko preprostejši. Od žal izropane opreme velja posebej izpostaviti poznogotsko plastiko Marije kot Apokaliptične žene na glavnem oltarju, ki sicer kaže nekoliko robato rezbarsko roko, vendar s testenimi gubami draperije in realističnim obrazom vsakdanje žene kaže duha časa zgodnjega 16. stoletja. Na baročnem oltarnem nastavku jo obstopata plastiki Ane in Joahima, pripisani mariborskemu kiparju Holzingerju. V zgornjem delu nastavka je upodobljena Sv. Trojica obdana z angelskimi glavicami. Na zadnji strani oltarja je v deske vrezana letnica 1781. Stranska oltarja sv. Urbana in sv. Antona puščavnika sta žal izropana vseh figur. V banjasto obokani kapeli je baročni oltar roženvenske Matere božje z njenim kipom v sredini, ki ga ob straneh obdajata plastiki sv. Dominika in sv. Klare. Oltarje naj bi leta 1893 renoviral Angelo Zoratti, iz istega leta pa naj bi bila tudi Brollova slika roženvenske Matere božje v bližini stranskega vhoda. V kapeli nad kamnitim portalom je oljna slika Marije sedmih žalosti, v cerkvi pa so omembe vredne tudi baročne lesene klopi in zakristijska omara ter tlaki.

Cerkev Device Marije poleg izjemnih gotskih kamnitih arhitekturnih detajlov, med katerimi velja izpostaviti južni portal in konzole prezbiterija, odlikuje slikovita krajinska lega.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvirne tlorisne in konstrukcijske zasnove, gabaritov, lege, in materialov;
- prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi (kot npr. portali, profilirana gotska okna, itd.), oprema (baročni oltarji, poznogotska plastika Marije kot Apokaliptične žene itd.);
- pojavnost in oblikovanost zunanjščine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, strešna kritina, fasadni detajli);
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam;
- pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjščini, so obvezne predhodne arheološke raziskave.
- potrebno je varovati arheološke plasti na območju spomenika, tako zunaj kot znotraj objektov;
- v primeru posega pod talne nivoja spomenika je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- ob odkritju kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Merilo:

M = 1: 2880

EŠD: **6518**

Ime enote:

Zavrč – Grad Zavrč

Lokacija: parc. št. 1/1, 1/3, 1/4, 12/1, 12/4, 12/5, 122/2, 13/10, 13/11, 13/12, 13/13, 13/3, 13/4, 13/5, 13/6, 13/7, 13/8, 174/3, 174/5, 176/1 k.o. Zavrč

Utemeljitev razglasitve:

Zavrč sodi med dvore, ki so izpričani sorazmerno pozno. Pokrajina je sodila k borlskemu uradu Bela in je bila v 16. stoletju v posesti Szekelyjev, 1622 pa je prešla v roke njihovega upnika, ptujskega trgovca Matije Quallandra, ki je tu ustanovil novo gosposčino. Leta 1739 je Quallandrom sledil Jožef Anton pl. Klis, 1750 Marija Ana pl. Klis, 1781 Cecilija pl. Lendenfeld, roj. Klis, 1792 Tomaž Ulm, 1803 njegova vdova Tekla, 1823 njun sin Anton. Njegovi potomci so ostali v posesti dvora do nacionalizacije leta 1945, zdaj so v njem stanovanja.

Stavbo sestavljajo trije samostojni, enonadstropni trakti, ki so nastali postopoma in niso rezultat enotnega arhitekturnega koncepta. Trakti v obliki podkve oklepajo pravokotno notranje dvorišče, ki ga na četrti strani zapira zid z novejšim vhodom. Fasade stranskih traktov so na zunanjih stenah členjene z maltastimi pilastri in gredami, osrednji vzhodni trakt, ki leži nasproti vhoda, pa ima na zunanji strani stolpast prizidek; njegove fasade so členjene z baročnimi okviri. Vsi trije trakti so na dvoriščni strani arkadirani. V pritličju počivajo arkade na slopih, v nadstropju na okroglih stebričih. Arkadni hodniki so v pritličju obokani in delno tlakovani z mačjimi glavami. V nadstropju so stropi hodnikov ravni, tlak pa je ornamentalno sestavljen in drobnih belih in črnih rečnih oblic, vanj pa je vložen napis THECLA ULM 1817. V osrednji vzhodni trakt vodi rusificiran renesančni portal. V teracastem pragu je napis: A Q 1717 – 1956 K G. Ta trakt je hkrati edini podkleteni del graščine. V klet, ki ima opečne oboke vodi, vodi preprost kamnit portal z letnico, kombinirano z inicialkami: 18 A. V. U. 44.

Stavbnozgodovinski razvoj dvorca še ni docela raziskan. Najstarejši je vsekakor njegov osrednji, vzhodni trakt, ki ga ohranjeni portal datira vsaj na začetek 17. stoletja, v čas, ko so posest prevzeli Quallandri. Vendar so, kot kaže upodobitev Georga Matthäusa Vischerja k dvorcu že zgodaj prizidali pomožne gospodarske stavbe. Letnica 1717 utegne biti izhodišče za opredelitev časa, ko je dvorec dobil svojo današnjo tritraktno zasnovo. Takrat so podrli pomožna gospodarska poslopja, pozidali oba stranska trakta in tako sklenili stavbni koncept, novo nastalo notranje dvorišče pa so opremili z arkadami. K zunanji strani prvotnega dvorca so prizidali stolpič, hkrati pa so modernizirali in poenotili fasade. Takšno datacijo v temeljnih potezah še vedno nespremenjene zasnove potrjujejo arhitekturni členi, med njimi zlasti kamniti okenski okvirji in značaj arkad. Poznejše predelave, ki jih potrjujeta letnici 1817 in 1844, so omejene večji del na utilitarne posege. Takrat so odstranili s stavbe starejše arhitekturne sestavine in jo oblikovno osiromašili, je pa čas 19. stoletja pustil pečat v notranjščini objekta z ohranjenim stavbnim pohištvom z okovjem in elegantnim štukaturnim okrasom na stropovih. Za natančnejšo stavbnozgodovinsko analizo objekta bi bile potrebne temeljite konservatorsko-restavratorske analize stavbe

substance. Namesto stanovanjske rabe bi bila ustrežnejša vsebinska revitalizacija objekta s spremljevalnimi poslopji v upravno ali/in kulturno-turistično krajevno vozlišče. V kompleks dvorca sodijo tudi bližnja gospodarska poslopja s številnimi kvalitetnimi stavbnimi detajli (kot so tlaki, oboki itd.), ki so predvidoma iz preloma 19. stoletja, vendar bodo za ugotovitev njihove dejanske stavbne zgodovine potrebne konservatorsko-restavratorske raziskave.

Dvorec Zavrč poleg izjemne krajinske lege in nepozidane parkovne okolice, odlikujejo dokaj kvalitetni baročni arhitekturni elementi in številni ohranjeni stavbni detajli iz različnih časovnih obdobj.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, arhitekturnih, umetniških in ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- da morajo biti vsi posegi v spomenik in vsaka raba podrejeni ohranjanju, varovanju in valoriziranju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin arhitekture po načelu ohranjanja izvirne tlorisne in konstrukcijske zasnove, gabaritov, lege, in materialov;
- prepoved vseh posegov v zaščitene arhitekturne detajle: kamniti arhitekturni členi (kot npr. portali), tlaki, stavbno pohištvo z okovjem, štukaturni okrasi itd;
- pojavnost in oblikovanost zunanjsčine (kot členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, fasadni detajli itd.);
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem (ob njem) odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in v območju spomenika je prepovedano posegati iz prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam;
- pri kakršnih koli posegih v tla objekta ali teren ob njegovi zunanjsčini, so obvezne predhodne arheološke raziskave;

Merilo:

M = 1: 2880

EŠD: **22264**

Ime enote:

Zavrč – Stara pošta

Ulica: Zavrč

Hišna številka: 3

Lokacija: parc. št. 75/6, 75/7, 75/8 k.o. Zavrč

Utemeljitev
razglasitve:

V samem jedru naselja Zavrč, tik ob cesti, stoji večji stavbni kompleks, ki obsega nadstropno stanovanjsko hišo in bližnje visokopritlično gospodarsko poslopje. Stanovanjsko hišo s tlorisom v obliki črke L, pokriva simetrična opečna dvokapnica. Fasadno členitev ponazarjajo poudarjeni talni, profiliran mejni in strešni zidec ter polkrožno zaključen strešni venec. V osrednji osi petosne obcestne fasade vodi v notranjost hiše preprosto oblikovani kamniti portal pravokotne oblike s čelnim kamnitim stopniščem iz lokalnega sivega peščenjaka. Obcestno južno in zahodno stransko fasado krasijo izjemni detajli fasadnega okrasja – nad vsakim pilastrom in zaključkom šivanih robov se je ohranilo figuralno okrasje z motivom ženske glave. Vsa okna nadstropja taistih fasad uokvirjajo profilirani segmentno zaključeni okenski okvirji z okenskimi policami.

Na južni dvoriščni fasadi se je ohranil polkrožni kamniti portal z letnico 1742 in kamnoseško oznako za pošto. Zapirajo ga kovane polkrožne vratnice s profiliranimi okrasnimi detajli.

Vso stavbno pohištvo razen vratnic dvoriščnega portala je sekundarno. Enako velja tudi za okenske mreže na oknih obcestne fasade. V notranjosti pritličja se na hodniku odkrivajo križni oboki. Na hodniku nadstropja je mogoče slediti obokom z oprogami. V notranjih prostorih se je v večji meri ohranilo notranje stavbno pohištvo z okovjem.

Visoko pritlično gospodarsko poslopje, pretežno kamnite gradnje, je v tlorisu zasnovano v obliki črke T. Pokriva ga opečna dvokapnica, ki se v zahodnem traktu zaključuje s polnim čopom. Izjemen notranji volumen gospodarskega poslopja krasijo visoki oboki z oprogami. Na dvoriščni zahodni fasadi severnega trakta si sledijo večje polkrožne vratne odprtine. Na taistem traktu na vzhodni fasadi so večje pravokotne vratne odprtine, najverjetneje so sekundarne. Notranjščino gospodarskega poslopja osvetljujejo manjša pravokotna ležeča okna.

Ker se je po reki Dravi odvijal močan splavarski in broderski promet, je prav v Zavrču bila pomembna pošta in mitnica.

Celoten stavbni kompleks je po nekaterih pisanih virih rabil kot mitnica in pošta, kjer se je pobirala vodna mitnina od dravskih splavarjev vse do 19. stoletja. Mitnica in pošta sta med drugim zarisani na zemljevidu završke župnije iz leta 1816.

Gre za edinstven primer stavbne dediščine iz prve polovice 18. stoletja.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,

- ohraniti smer slemena, obliko strehe; ohraniti tako notranje kot zunanje stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavb, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

1 : 2880

EŠD: **22263**

Ime enote:

Zavrč – Ulmova klet

Ulica: Zavrč

Hišna številka: 1

Lokacija: parc. št. 170/1, 170/3, 170/4 k.o. Zavrč

Utemeljitev
razglasitve:

Na začetku obmejnega naselja Zavrč, ob glavni cesti Zavrč – Varaždin, stoji nadstropna v brežino grajena grajska zidanica znana kot Ulmova klet, z datacijo 1836 na sklepniku kamnitega segmentno zaključenega kletnega portala. Mogočno stavbo podolžnega tlorisa s sedemosno obcestno fasado pokriva opečna dvokapnica s polnima čopoma. Mogočnost stavbe poudarjajo posamezni fasadni detajli izraziti predvsem na glavni obcestni fasadi. V kleti se odpira ogromen obokani prostor, kjer se hranijo leseni sodi. V jugozahodnem predelu je manjša bivalna enota, ki je rabila za bivanje upravnika grajske zidanice. Ostali del pritličja je rabil za predelavo grozdja. Prvotne grajske preše ni več.

Členitev fasade v kletnem in pritličnem predelu ponazarjajo tudi okenske in vratne odprtine. Na glavni obcestni fasadi so se ohranile okenske odprtine s kamnitimi okenskimi okvirji in kovanimi mrežami ter polnimi naoknicami. Ohranjeno je vso pripadajoče okensko okovje. V predelu stanovanjske enote in nekdanje preše je mogoče slediti večjim pravokotnim pokončnim dvokrilnim oknom z delitvijo kril na tri polja, ki jih ščitijo kovane mreže in lamelne naoknice.

V osrednji osi glavne obcestne fasade vodijo v notranjost kleti mogočna polkrožna kovana vrata z manjšim kovanim okrasjem v obliki cveta.

Na dvoriščni fasadi je troje vrat, ki vodijo v stanovanjski in gospodarski del stavbe. Vzdolž vzhodne polovice taiste fasade se je ohranil novejši nadstrešek in manjša betonska rampa za potrebe stiskalnice.

Ulmova klet z datacijo 1836 predstavlja tip gospodarskega poslopja namenjenega izključno predelavi grozdja in hranjenju vina.

Zidanica predstavlja tako po tlorisnih kot višinskih gabaritih daleč največje gospodarsko poslopje tovrstnega stavbnega tipa.

Opis varstvenega
režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje etnoloških, arhitekturnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti,
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegovih gabaritov, gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme,
- ohraniti smer slemena, obliko strehe;
- ohraniti stavbno pohištvo s pripadajočim okovjem,
- prepoved vseh posegov v zunanjščino in notranjščino ter v tlorisno zasnovo in gabarite stavb, razen vzdrževalnih posegov,
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala,
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

Merilo:

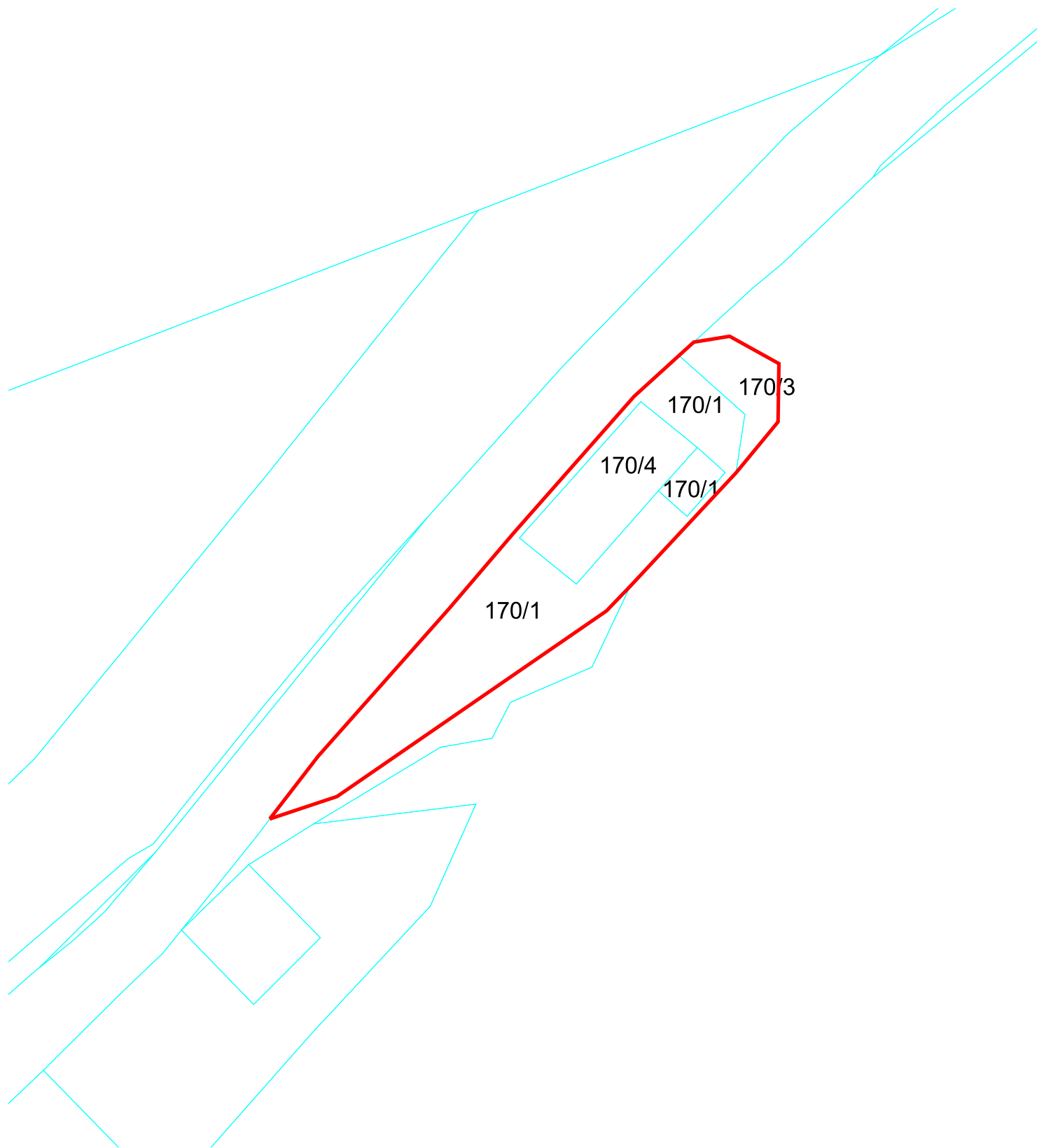
1 : 2880

TTN5 ORMO 16

EŠD 22264

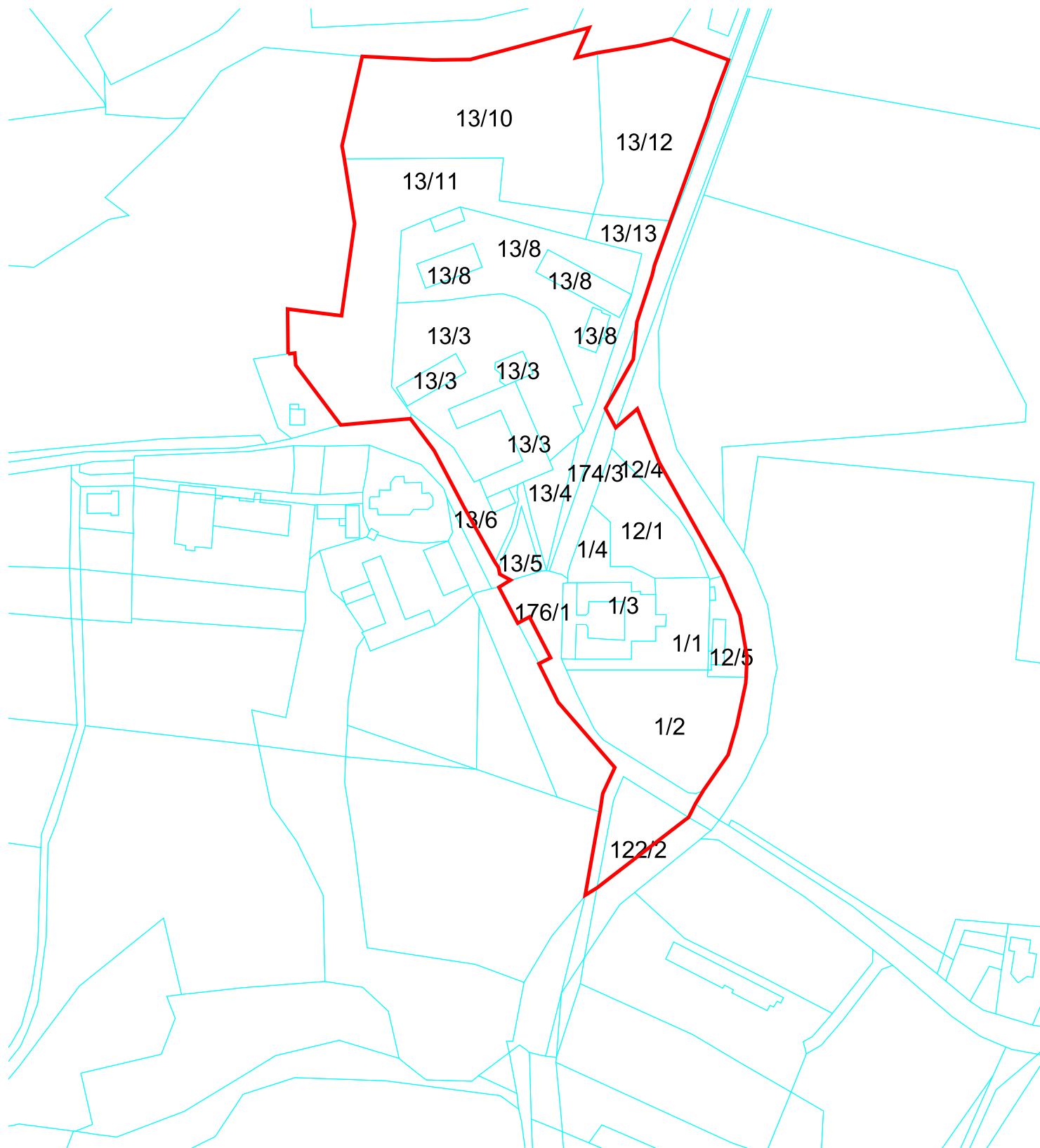
- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 26

EŠD 22263

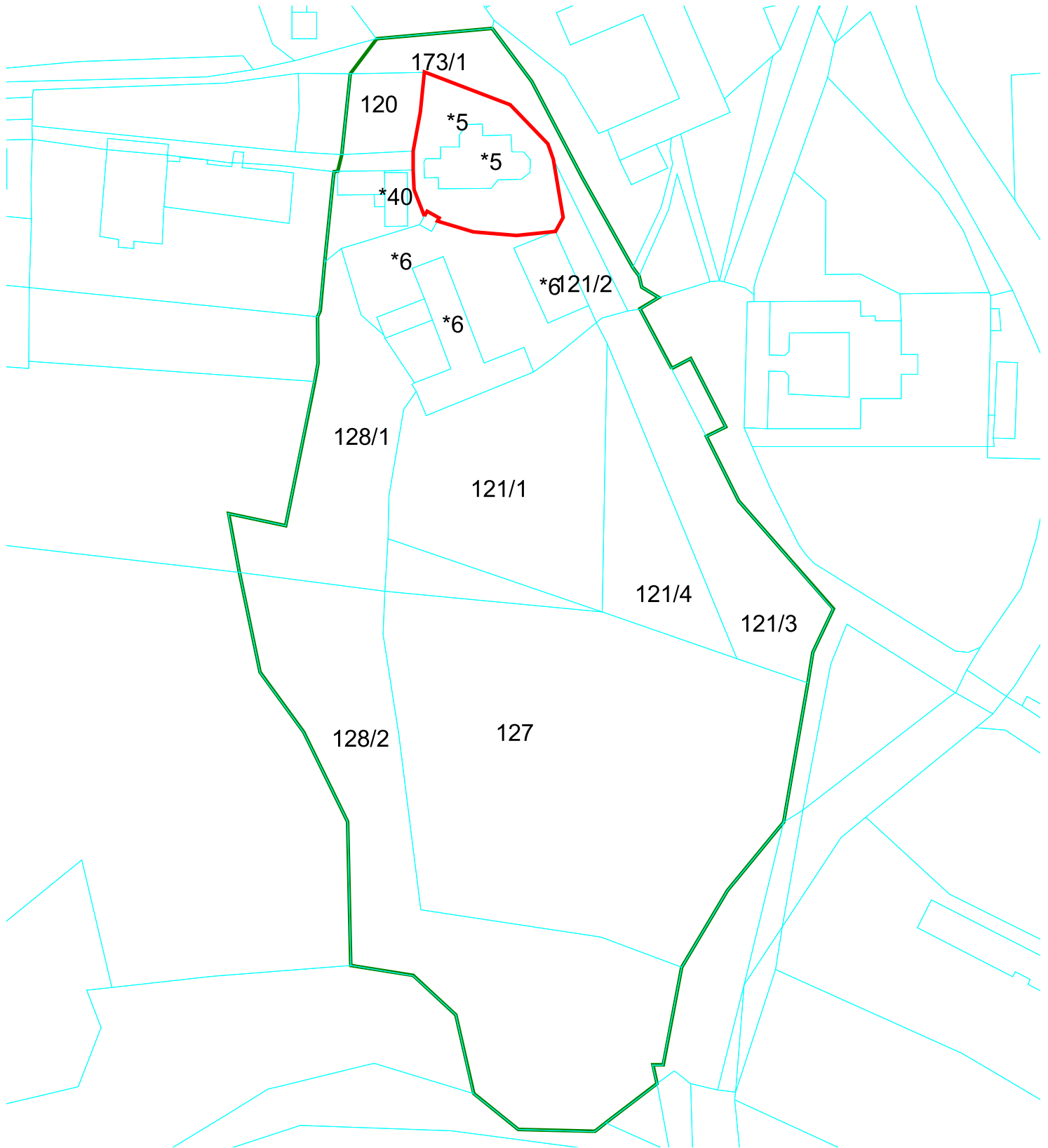
- centroid
- območje enote
- vplivno območje

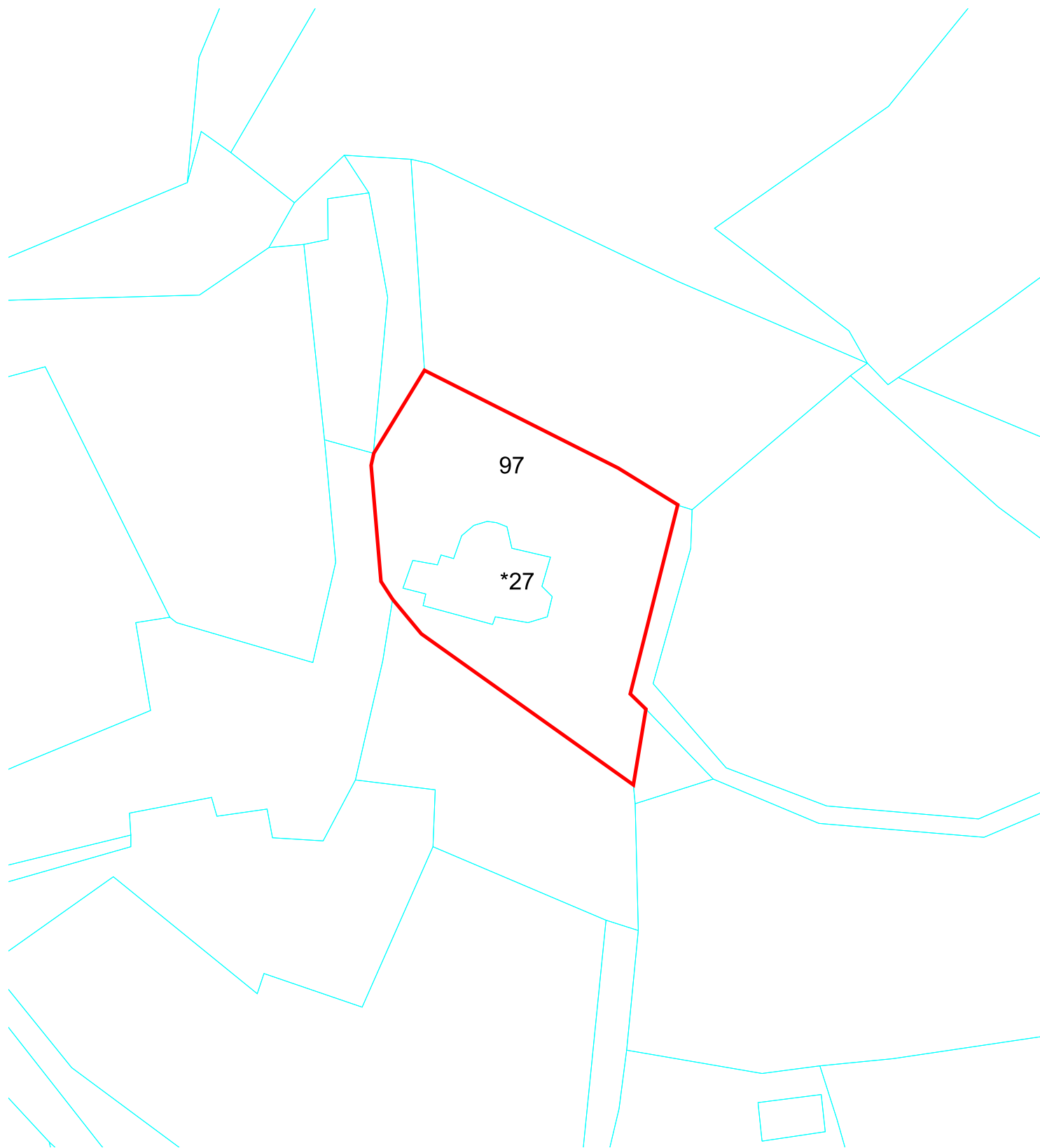

TTN5 ORMO 26

EŠD 6518

- centroid
- območje enote
- vplivno območje

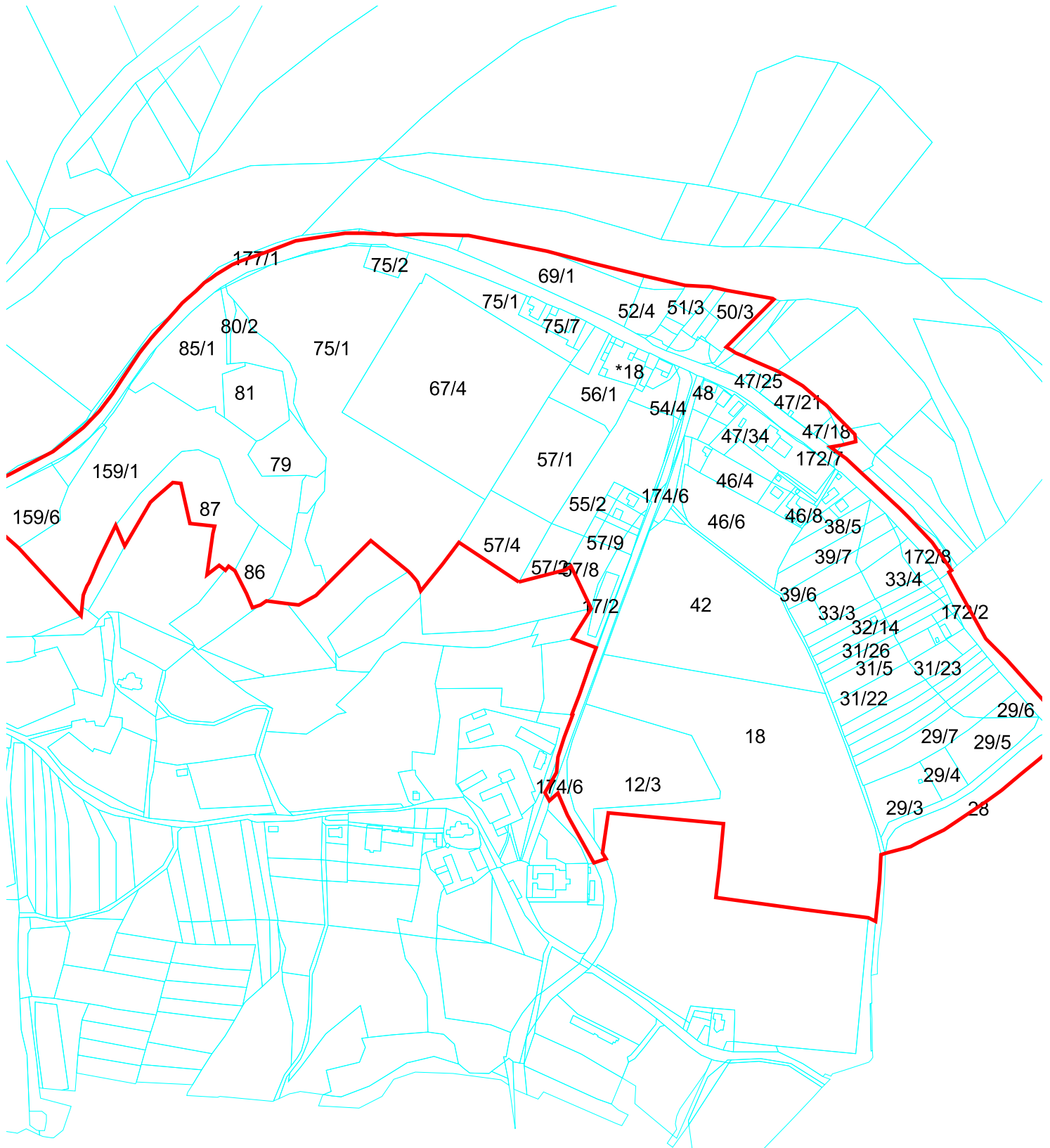

TTN5 ORMO 26

EŠD 3524

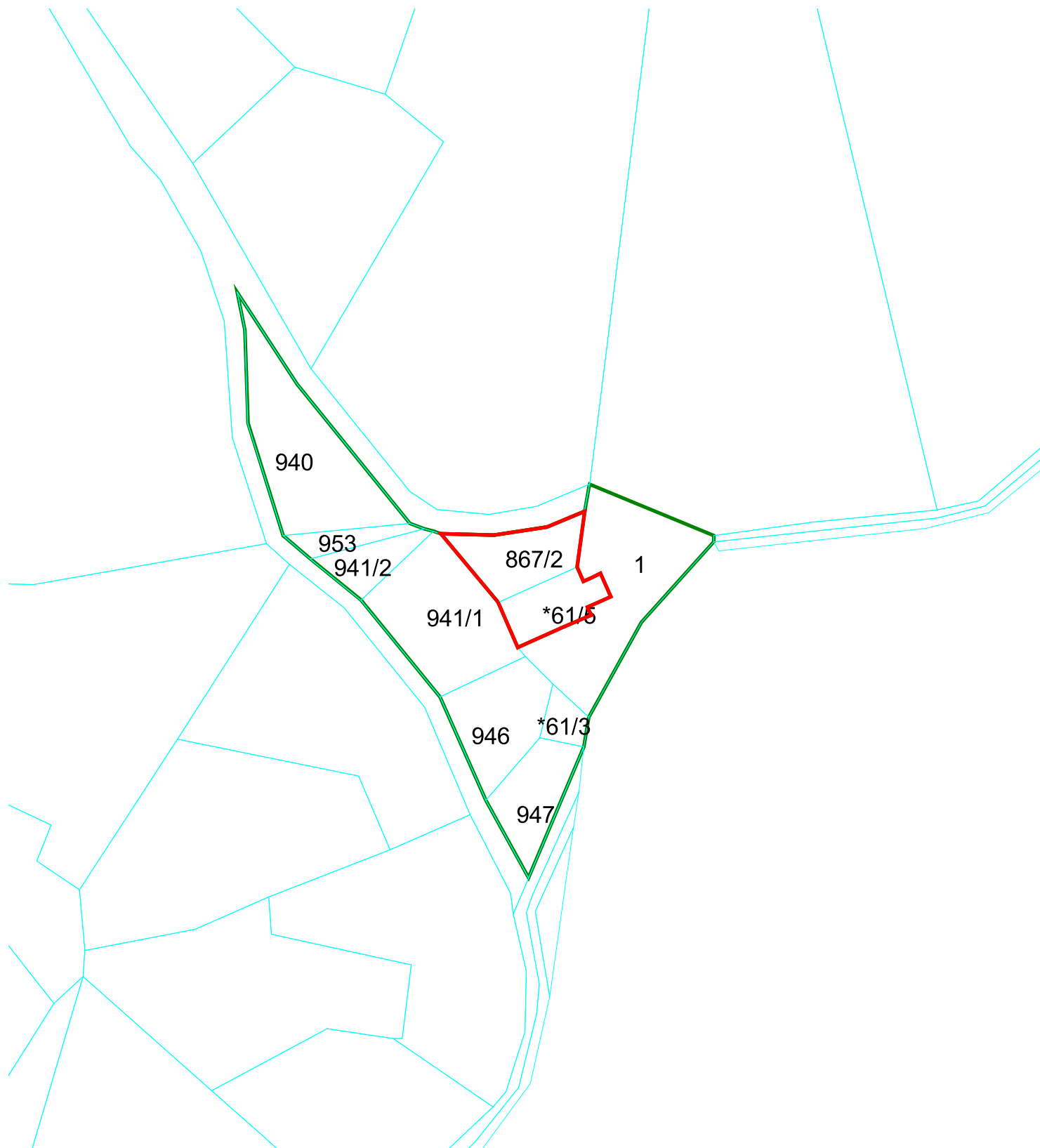
- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 16

EŠD 14510

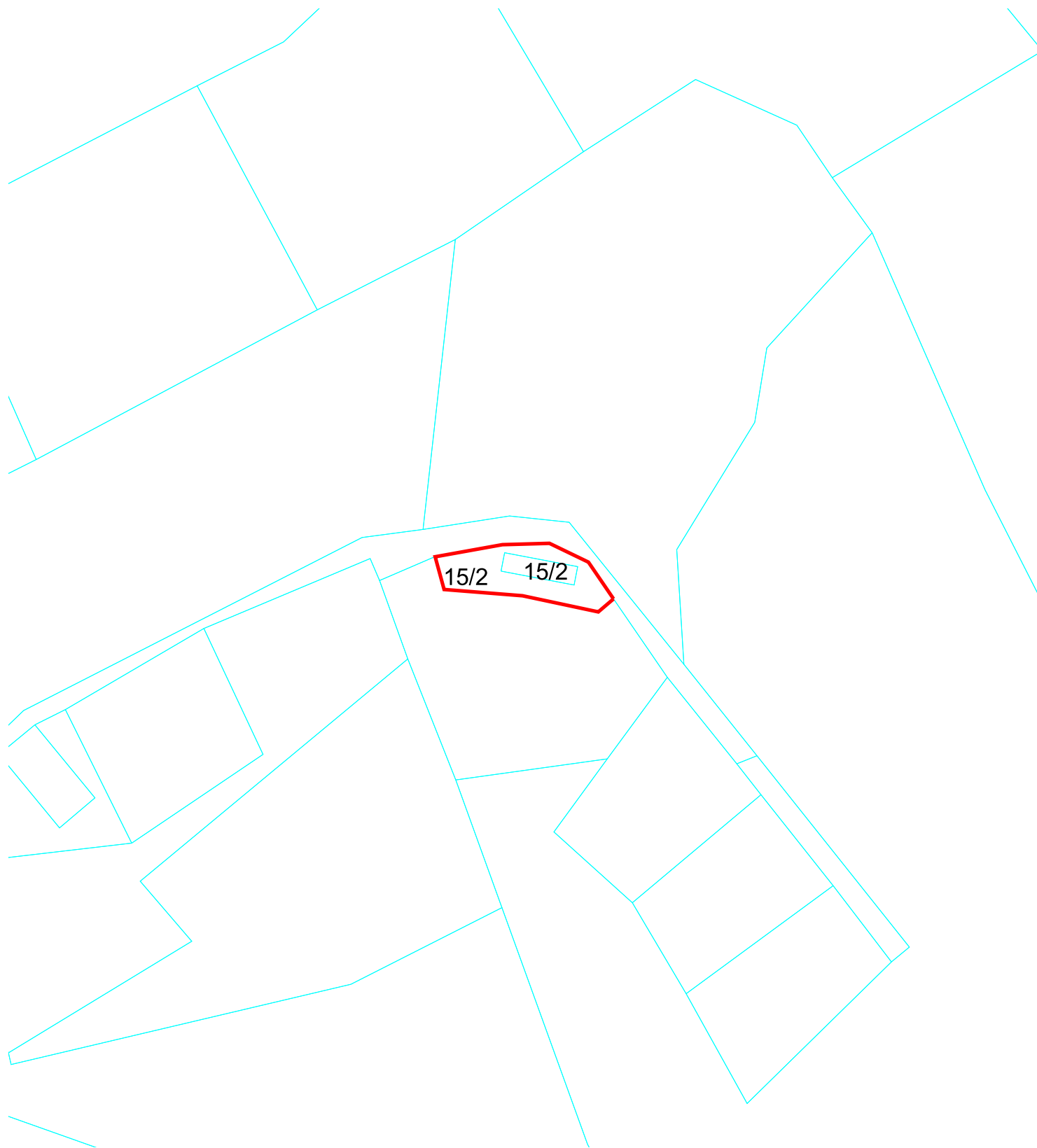
- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 37

EŠD 3526

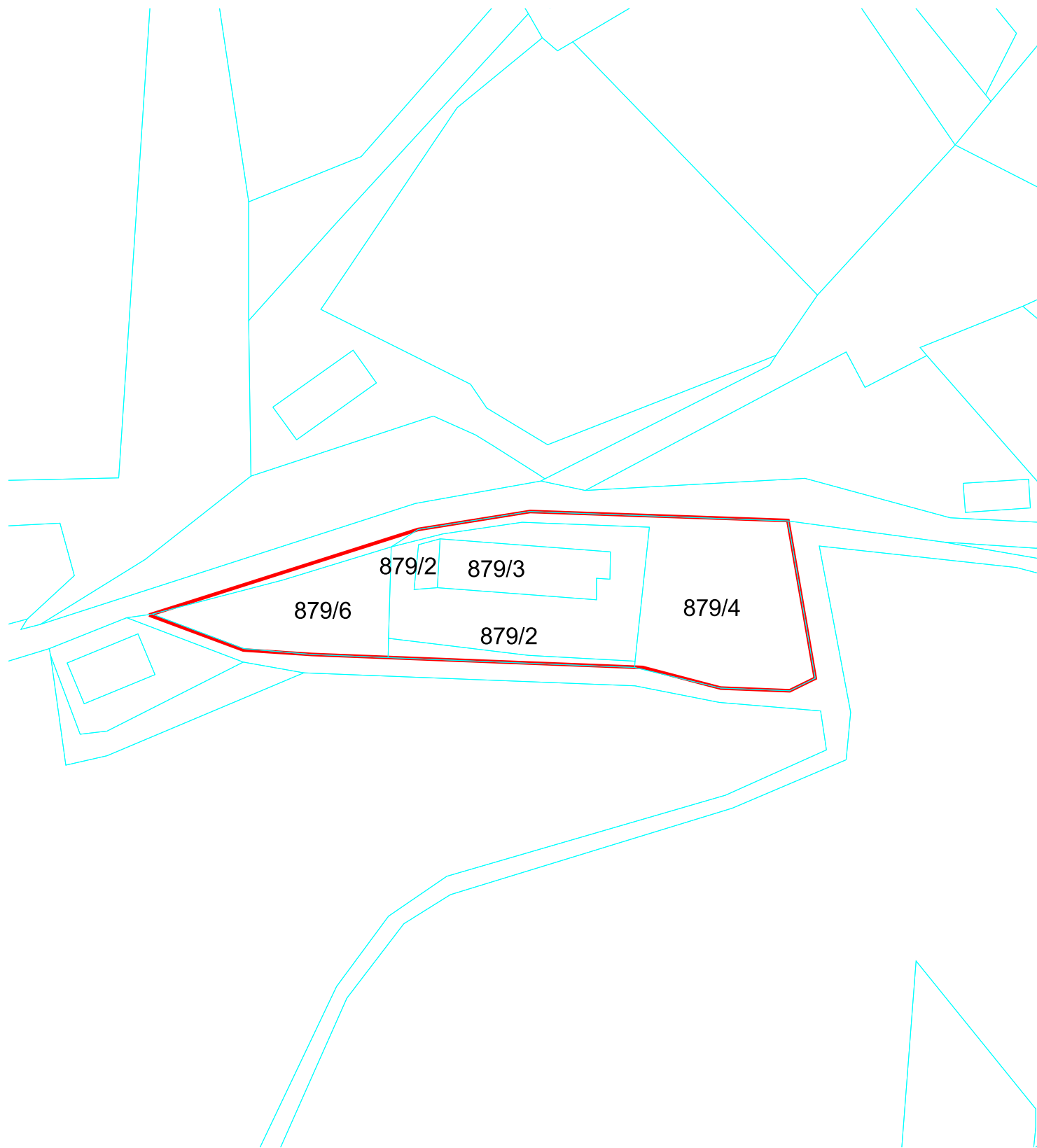
- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 36

EŠD 30283

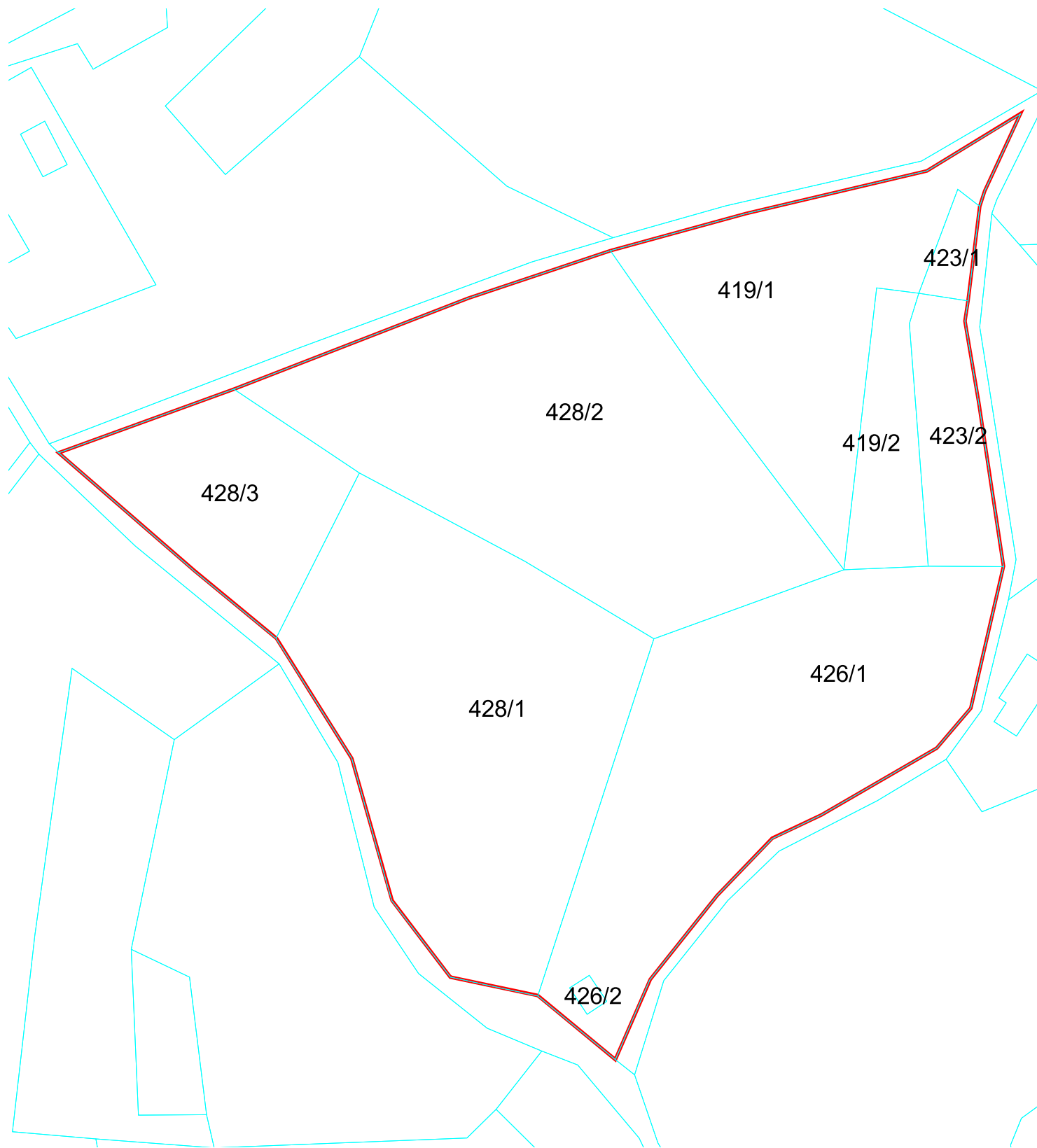
- centroid
- območje enote
- vplivno območje

TTN5 ORMO 26

EŠD 25651

- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 26

EŠD 30295

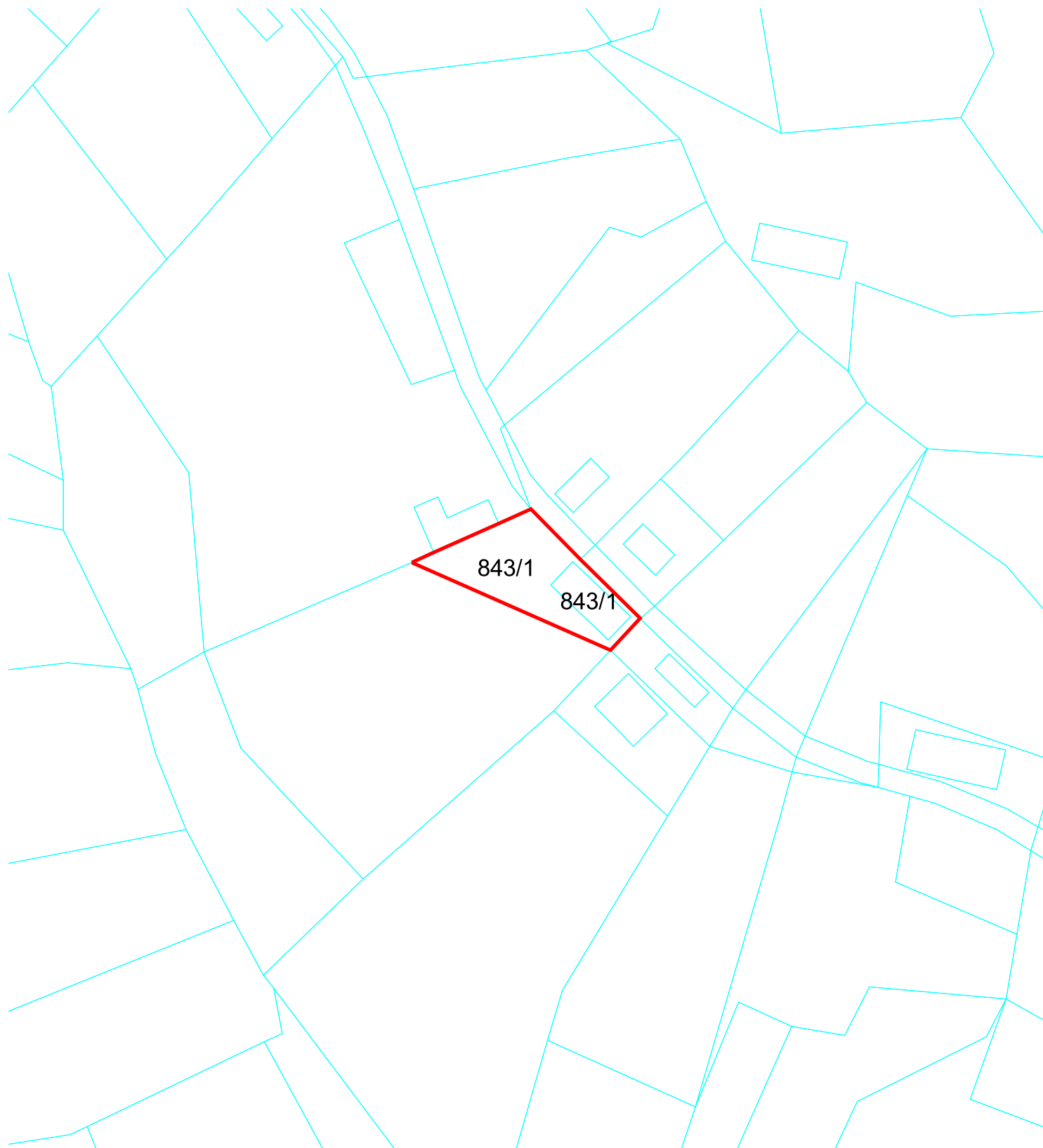
- centroid
- ▨ območje enote
- ▨ vplivno območje

TTN5 ORMO 26

EŠD 22267

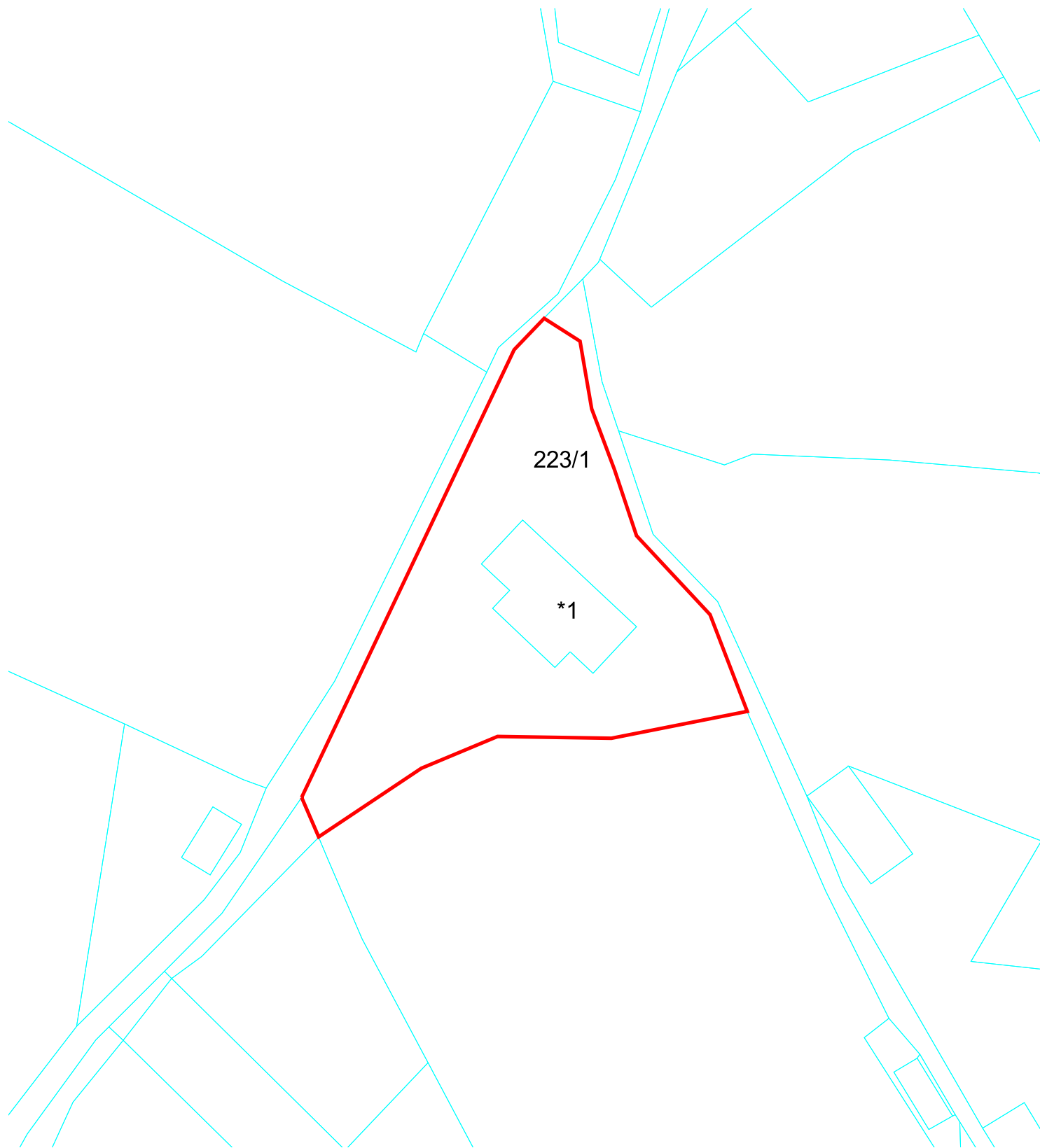
- centroid
- območje enote
- vplivno območje

TTN5 ORMO 26

EŠD 22266

- centroid
- območje enote
- vplivno območje

TTN5 ORMO 36

EŠD 3525

- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 25

EŠD 30282

- centroid
- območje enote
- vplivno območje

VIR ZA KARTOGRAFSKO OSNOVO:

- TEMELJNI TOPOGRAFSKI NAĚRT 1:5000, 1:10000, DIGITALNI KATASTRSKI NAĚRT, © GEODETSKA UPRAVA RS

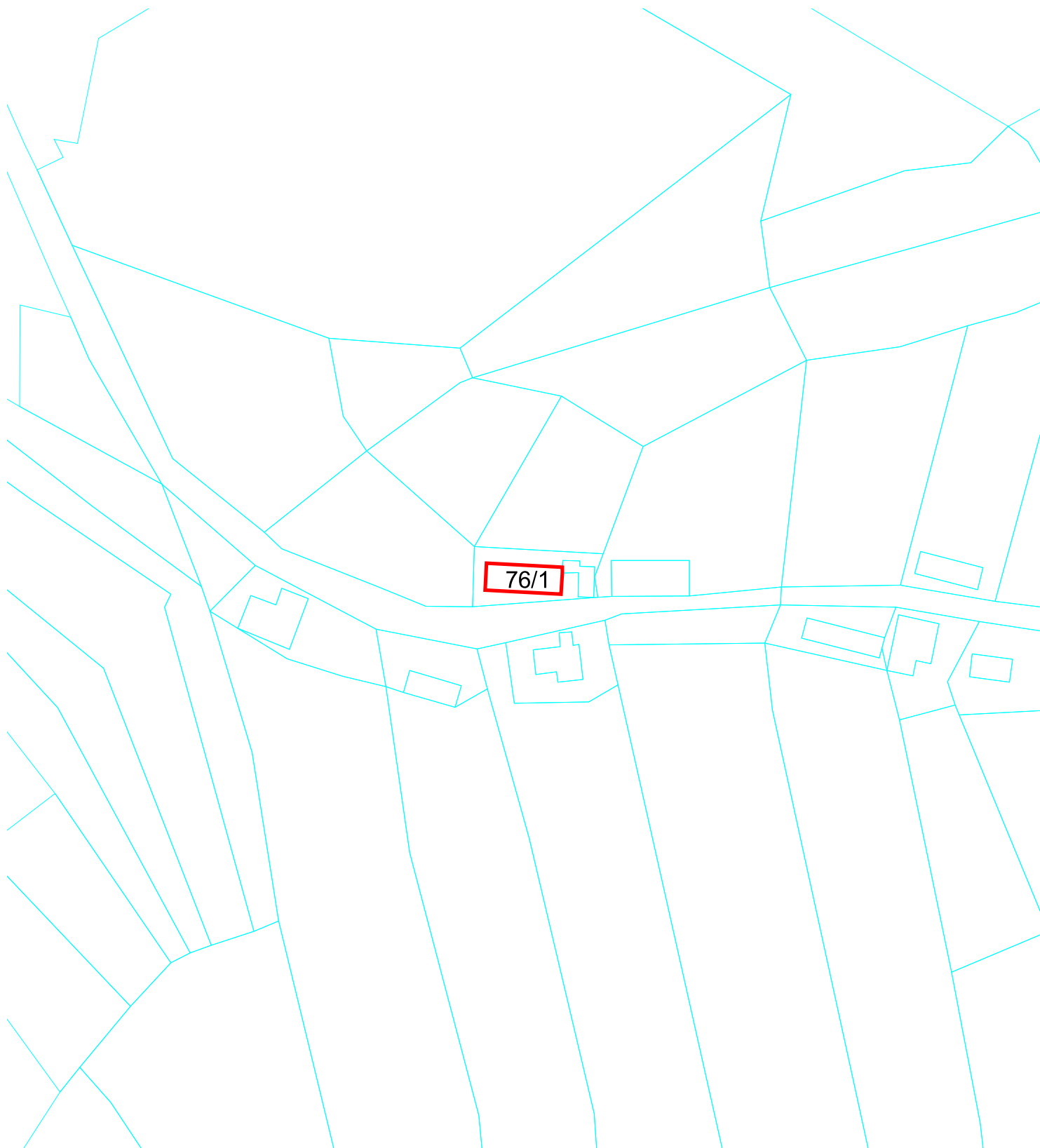
MERILO 1:1000

TTN5 ORMO 25

EŠD 22268

- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

TTN5 ORMO 26

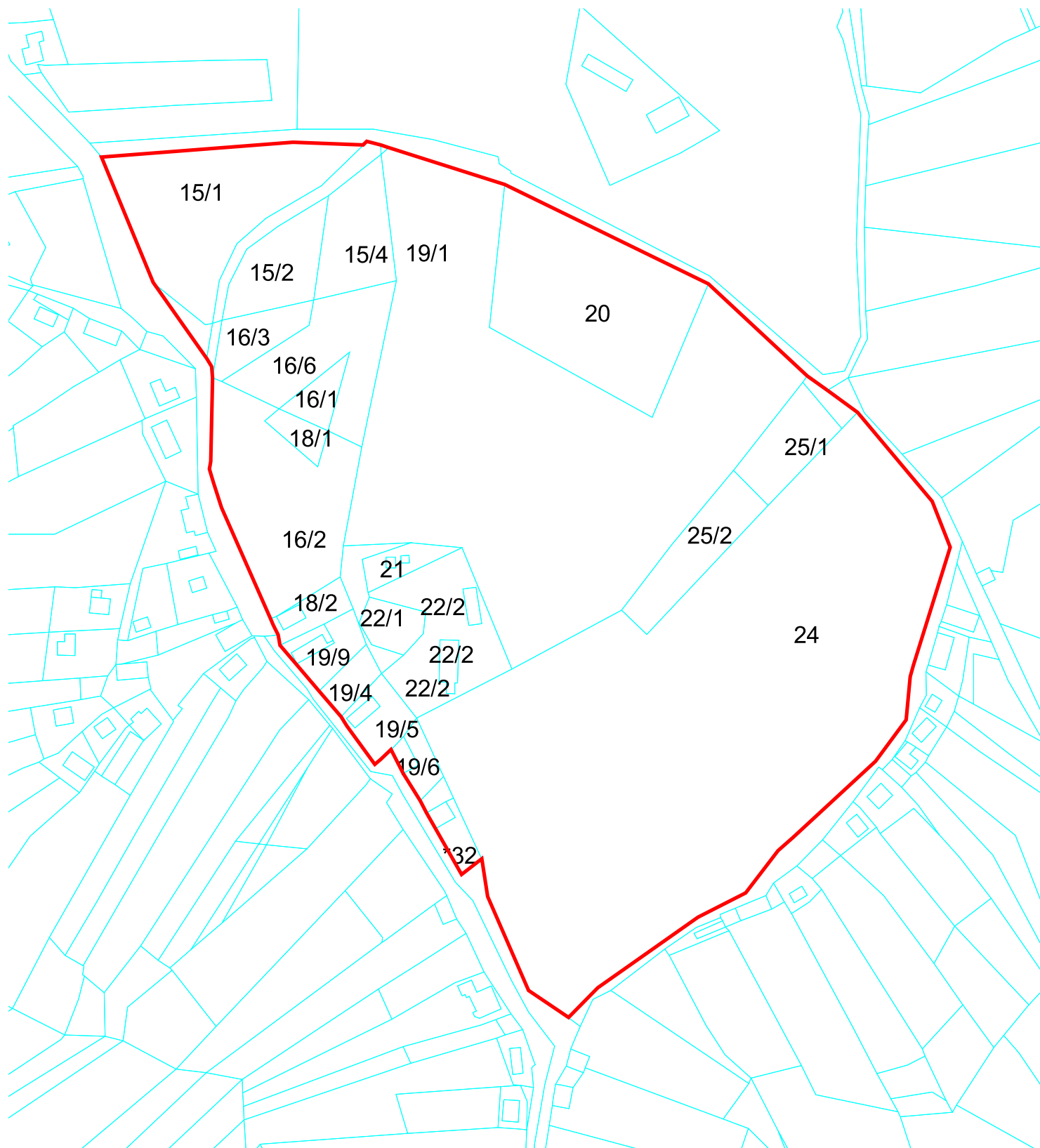
EŠD 22270

- centroid
- ▭ območje enote
- ▭ vplivno območje

VIR ZA KARTOGRAFSKO OSNOVO:

- TEMELJNI TOPOGRAFSKI NAĚRT 1:5000, 1:10000, DIGITALNI KATASTRSKI NAĚRT, © GEODETSKA UPRAVA RS

MERILO 1:1000

TTN5 ORM0 25

EŠD 18141

- centroid
- območje enote
- vplivno območje